

VOJENSKO - POLITICKÁ ČÁST

HOSPODÁŘSKÁ A POLITICKÁ SITUACE V ZÁPADNÍM NĚMECKU

Major Josef Buček

Zmírnění mezinárodního napětí, jehož bylo v současné době dosaženo, přináší tak významné výsledky, jaké před několika lety byly nemyslitelné. Jeden kapitalistický stát za druhým pod tlakem lidových mas je nucen se vypořádat s novou situací a přizpůsobovat se vůli k jednání, dorozumění a míru. V této souvislosti tím více vyniká dnešní vývoj v západním Německu, v jehož hranicích vyrůstá nejsilnější imperialistický stát v Evropě.

Poslední vývoj v západním Německu zřetelně ukazuje, že nejreakčnější průmyslnické kruhy, představované politicky především vedením Křesťansko-demokratické unie (CDU), hodlají bez ohledu na současnou mezinárodní situaci provést vše, co je obsaženo v pařížských dohodách, a přes ně ještě dále posílit vojensky západoněmecký imperialismus tak, aby mohly v budoucnu klást vlastní imperialistické a revanšistické požadavky. Tento směr vývoje západoněmeckého imperialismu je přímo prosazován Spojenými státy a má jejich plnou finanční a politickou podporu. List Neue Presse nedávno napsal, že vláda NSR »trvá na uskutečnění pařížských dohod až do konce. Bude na něm trvat i v tom případě, kdyby Spolková republika byla jedinou zemí na zemském povrchu, která se vyzbrojuje v době, kdy druzí odzbrojují a kontrolují svoje zbrojení«.

Velká aktivita bonnských politiků za poslední měsíce při prosazování a zavádění vojenského zákonodárství tuto tendenci potvrzuje. Do široka má být otevřena cesta neomezené militarisaci země. Pařížská smlouva, jež vymezuje hranice a početní stavy militarisace, jako smlouva svého času přijatelná širšímu okruhu kapitalistických států, není dnešní vládou Německé spolkové republiky (NSR) chápána jako litera, kterou by se měla výstavba armády omezovat. Není to také smlouva jediná, kterou NSR uzavřela ve věci militarisace. Přímý zájem Spojených států na výstavbě silné západoněmecké armády dokazuje existence speciální tajné dohody mezi USA a NSR, t. zv. Accord spécial, podle které se NSR přímo zavazuje Spojeným státům vybudovat silnou armádu. Existenci této dohody potvrdil i vládní mluvčí NSR z pověření ministrů von Brentana a Blanka. Spojené státy vidí ve vojensky silném západním Německu nejen nejvhodnější nástroj agrese na Východ, ale i vhodný prostředek nátlaku na vlády Francie a Velké Británie. Proto činí vše, aby zmařily jakoukoli dohodu mezi velmocemi o evropské bezpečnosti, o odzbrojení a sjednocení Německa na demokratickém základě. Z toho důvodu je i dnešní vláda NSR, které tato koncepce též vyhovuje, zásadně nepřátelská k rozšiřování spolupráce a k jakémukoli pokroku v dorozumění mezi národy. Ve vládnoucích kruzích NSR se také na sjednocení Německa

na mírovém a demokratickém základě vážně nepomýšlí. Naopak, i nadále se počítá s násilným připojením NDR, »Sudet« a území na východ od Odry a Nisy. Tisková služba CDU prohlásila 23. května 1956, že »Spolková vláda i vládní strana zastávají názor, že území východně od Odry a Nisy jsou součástí Německa«. Den předtím řekl Adenauer při projevu ve Svazu západoněmeckých průmyslníků, že je nutno být na stráži, protože SSSR je pro západní Německo »smrtelným nepřítelem«. Podle názorů těchto kruhů je nutno »zvýšit úctu« k Německu tím, že dokáže svoji vojenskou moc a schopnost diktovat ostatním.

Tyto skutečnosti dokazují, že v NSR vyrůstá silný imperialistický stát s vlastními expansivními zájmy. Jeho silící vliv do značné míry mění poměr kapitalistických sil v Evropě a představuje nové ohrožení bezpečnosti v Evropě. Proto se naskytá mnoho otázek v souvislosti s perspektivou dalšího vývoje tohoto státu, s jeho mezinárodním postavením a vnitropolitickou situací.

Jak je dnes silný západoněmecký imperialismus? Jaký je stav veřejného mínění v NSR, jaké politické strany existují v tomto státě? Jak silná a jaký vliv má dělnická třída a Komunistická strana Německa?

Západoněmecký imperialismus prošel od konce války prudkým rozvojem. Průmyslová výroba se proti roku 1936 zdvojnásobila. Petrolejářský průmysl zaznamenal šestkrát, automobilový třikrát, elektrotechnický pětkrát větší výrobu. V mnoha odvětvích průmyslové výroby zaujala NSR v posledních letech již druhé místo v kapitalistickém světě za Spojenými státy. Tak ve výrobě oceli předstihla NSR o více než jeden milion tun koncem roku 1955 Velkou Británii. Zároveň předstihla NSR Velkou Británii i ve výrobě automobilů, syntetických vláken a j. V zahraničním obchodu učinilo západní Německo tak silný nápor na trhy svých konkurentů, že značně vytlačilo na Středním Východě, v Jižní Americe i v Evropě francouzský a britský vliv a v celkovém objemu zahraničního obchodu v kapitalistickém světě je na třetím místě. V zemi probíhá rychlá obnova základních výrobních prostředků a zvláště strojního parku, v němž se stává z NSR i jeden z hlavních dodavatelů ostatních západoevropských států. Proto rychle roste strojírenský průmysl, který vzhledem k své modernisaci silně zatlačuje na zahraničních trzích britské a francouzské výrobky. Ve vývozu automobilů jsou dokonce západoněmecké automobilky na prvním místě i na trzích USA, protože po snížení koupěschopnosti amerických občanů dovedně reagovaly na zvýšenou poptávku po levnějších typech vozů.

Charakteristickým pro tuto hospodářskou konjunkturu je velký růst disproporcí ve vývoji jednotlivých průmyslových odvětví. Zatím co v ocelářském a strojírenském průmyslu je patrný velký růst, úroveň výroby ve spotřebním průmyslu stoupla proti roku 1936 jen o 10%. Jsou to tedy především ohromné trusty a monopoly — chemické, hutní, strojírenské a elektrické — které vydělávají na této konjunktuře.

Jaké jsou příčiny tohoto »boomu«, jenž je vydáván vládou NSR za jakýsi zázrak a za důkaz stability a zdraví současného imperialismu?

Je to především silné favorisování západoněmeckého průmyslu v poválečných letech americkým imperialismem. Obnova západoněmeckého imperialismu se stala pro USA jedním z hlavních politických cílů po druhé světové válce. Příliv dolarů do západoněmeckých společností ve formě

půjček, investic a p. postavil staré monopoly a trusty znovu na nohy a umožnil jim obnovit a zmodernisovat výrobu. Americký kapitál se roku 1955 podílel v západním Německu 30% na bursovních operacích, takže zadarmo neodchází od tohoto »boomu« ani americký velkopodnikatel. I války v Koreji dovedly západoněmecké společnosti dobře využít především k tomu, že učinily nápor na britské a francouzské trhy a okupovaly mnoho bývalých i tradičních posic těchto států. Bylo to umožněno tím, že britský a francouzský průmysl, který zvýšil objem válečných zakázek, byl nucen zároveň omezit vývoz a prodlužovat dodací lhůty pro zahraničí a západoněmecké firmy, které v té době nevytráběly žádné zbraně, této situace dovedně využily. Od té doby se jejich expanse již nezastavila.

Tato příznivá situace, obnova strojního parku, stoupající export, pomoc Spojených států a zvýšené vykořisťování pracujících přinesly západoněmeckým podnikatelům, zvláště v těžkém průmyslu, ohromné zisky, postupně upevňovaly posice NSR v kapitalistickém světě a v různých mezinárodních organizacích a umožňovaly nové velké investice do průmyslu, podporované státem. K rozvinutí výroby dopomohl i poválečný stav a potřeba obnovy zničených podniků, domů, zařízení a p. I tu západoněmeckí podnikatelé využili vhodné chvíle a vydělávali takřka na všem, co válka zničila.

V této situaci se dařila honba za ziskem pro monopoly tak, že dividendy vyplácené akciovými společnostmi, které roku 1952 činily 200 milionů DM, stouply roku 1954 na 500 milionů DM. Kursy akcií stouply v letech 1950 až 1955 o 280%. Souběžně s tím probíhá v západním Německu další koncentrace kapitálu. Německý imperialismus byl vždy typický právě vysokou centralisací, což mu dávalo jeho charakteristické zvláštnosti: agresivnost, bojovnost a neústupnost. Dnes se počet nejbohatších monopolů ještě více snížil a rozsah jejich finanční, hospodářské a politické moci se rozšířil. Dnes je proto NSR typickou zemí vyvinutého finančního kapitálu s vysokým stupněm koncentrace. V zemi de facto vládne jen 14 mamutích společností, které kontrolují 66% celkového akciového kapitálu.

Každá kapitalistická konjunktura má však i svoji druhou stránku a tou je pokles podílu pracujících mas a zvláště dělnické třídy na národním důchodu, zvýšení daní a ždímání peněz z pracujících všemi prostředky. Vytváří se faktická propast mezi podnikateli a dělnickou třídou, která si postupně uvědomuje, že je okrádána o plod své práce, že zvyšování výroby a produktivity práce nemá svůj odraz v reálné mzdě. Naopak, kapitalisté i v této situaci zvyšují ceny a v západním Německu ještě navíc ždímají z lidu peníze na vojenské účely a na placení okupačních výdajů. Dochází ke mzdovým stávkám, které takřka vždy následují za periodickým zvyšováním cen předmětů denní spotřeby. Kapitalisté, jsou-li donuceni, zvyšují nominální mzdy, ty však stále pokulhávají za zvyšováním produktivity práce, takže zisky stále stoupají. Západoněmecký profesor Agartz vypočítal, že se na příklad roku 1954 zvýšila produktivita práce o 6% a mzdy stouply jen o 0,6%. I v tom případě, že v některých případech jde o zvýšení mzdy reálné, není toto zvýšení nikdy úměrné těm hodnotám, které dělník vzhledem k zvýšenému vykořisťování odvede podnikateli. (Tak na př. v podniku Badisches Anilin stouply zisky v letech 1952 až 1954 o 113%. Za touž dobu byly zvýšeny

mzdy následkem stávek o 22%.) Pod povrchem této západoněmecké konjunktury je tedy skryt útok na životní úroveň pracujících.

Jiným průvodním zjevem konjunktury v západním Německu je ruinování těch drobných podnikatelů, kteří »nevydrželi tempo«. Počet živností stále klesá a vzhledem k omezenému úvěru jsou zavírány i staré tradiční podniky. Nejvíce je postiženo rolnictvo, neboť postupující koncentrace a modernisace velkostatkářských farem činí bezmocnými drobné a střední rolníky, kteří nemají dost peněz na nové stroje a podléhají tak konkurenci. Od roku 1949 do roku 1954 opustilo svá hospodářství více než 54 000 drobných a středních rolníků s méně než 20 ha půdy.

Na druhé straně se vládnoucí třída snaží rozšířit svoji politickou oporu v dělnické třídě vytvářením a protěžováním vrstvy dělnické aristokracie, lépe placených vrstev specialistů a dělnických předáků a mistrů, neboť je si vědoma nebezpečí, které jí hrozí z rostoucího uvědomění dělnické třídy a z politické a organizační práce komunistické strany. Snaží se stůj co stůj zabraňovat »divokým stávkám«, to je takovým, které nabývají politického charakteru a přerůstají tradeunionistický rámec. Snaží se »v mezích zákona« urovnávat všechny spory dělníků s podnikateli, vytvářet atmosféru třídního smíru a všemožně dusit politickou aktivitu dělnické třídy.

Příznačné pro západoněmeckou konjunkturu je to, že je těsně spojena s politickými a vojenskými cíli amerického imperialismu v Evropě. Bez pomoci amerického kapitálu by ani jeden západoněmecký monopol nebo trust nebyl tam, kde je dnes. Prozatím to také byly americké dolary, kterými byla financována výstavba armády, dodávky zbraní a vojenských zařízení. Uskutečňováním pařížských dohod přistupuje nový prvek konjunktury, militarisace hospodářství, kterého hodlají nejreakčnější průmyslnické vrstvy plně využít. Tento prvek však zároveň povede k novému prudkému zostření všech protikladů západoněmecké ekonomiky, k novému růstu disproporcí a nerovnováhy, k dalšímu prohloubení třídní propasti mezi proletariátem a buržoasií. Západoněmecké hospodářství prozatím těžilo z toho, že se rozvíjelo na úkor »vojensky zatížených« hospodářství Anglie a Francie a vlivem dolarových půjček USA, pro něž je NSR nejspolehlivějším vojenským spojencem v Evropě, nepočítáme-li tiché spojenectví a solidaritu USA a Francova Španělska. Západoněmeckým imperialistům však jde nyní o posílení vojenské moci státu stůj co stůj, protože v něm vidí prostředek, jak dosáhnout všech zahraničně politických cílů a také potlačení a udušení aktivity pracujících. I v tom mají plnou podporu USA, které se růstem západoněmeckého imperialismu necítí ohroženy.

Následující léta budou znamenat pro NSR těžké sociální otřesy a boje a to tuší i Adenauerova vláda. Proto velmi spěchá se všemi vojenskými opatřeními. Rovněž mezinárodní situace a vyvíjející se postoj Francie a Velké Británie, které začínají mít strach ze silného západního Německa, nejsou příznivé této politice. Současný vývoj však ukazuje, že se západoněmecká vláda nehodlá přizpůsobovat dnešní situaci a zamýšlí s podporou USA jít za svými vlastními imperialistickými zájmy. Využívá k tomu ještě existující hospodářské konjunktury a snaží se co nejrychleji, než dojde k vážnějším otřesům, zřítit takový politický systém, který by

na minimum omezil možnost uplatnění vůle lidových mas, upevnil vládu finančního kapitálu v zemi, zlikvidoval politické odpůrce militarisace a fašisace, odboural zbytky demokratických institucí, prohloubil rozkol dělnického hnutí a udržel roztržičnost dělnické třídy. Takový režim je dnes cílem zvláště politické skupiny kolem Adenauera, která je si vědoma toho, že bez fašisace vnitřního zřízení není možno pomýšlet na zahraniční dobrodružství.

Na takovém ekonomickém základě a v takovém mezinárodním postavení Německé spolkové republiky se dnes rozvíjí třídní boj uvnitř země, v takové situaci se vytváří veřejné mínění a rozvíjí boj politických stran. Německo je však rozštěpeno. Existuje stát dělníků a rolníků, Německá demokratická republika. Její existence dává ráz celé politické situaci v západním Německu, má vliv na myšlení politiků, odborářů, buržoasie i dělníků. V této situaci se jedenáct let po válce znovu rozhoduje o osudu německého lidu a o cestě, kterou nastoupí.

Mohla by se naskytnout otázka, jak je možné, že lid v západním Německu nevidí ještě vážnost celé situace, proč rozhodně nečelí remilitarisaci; kde jsou příčiny toho, že se v NSR znovu podařilo starým imperialistickým silám upevnit jejich moc?

Buržoasie v západním Německu nejen obnovila a posílila svoje pozice, ale také jich dobře politicky využila k získání když ne přímé sympatie části pracujících, alespoň k neutralisaci jejich odporu. Německá buržoasie disponuje ohromnými zkušenostmi v podvádění lidových mas. Celý její vývoj ji nutil k dovednému manévrování před dělnickou třídou, takže si vypěstovala promyšlenou demagogii v politice i ideologii. Vnášení buržoasní ideologie do řad dělnictva v západním Německu vlastně nikdy neustalo. Po porážce nacismu, kdy političtí představitelé reichu ztratili sympatie lidu, byla pravá příčina německé katastrofy, to jest imperialistické, monopolistické a junkeři, soustavně zastírána tím, že se západní okupační zony a později západoněmecký stát začaly tvářit demokraticky. Na plné otáčky byla spuštěna propaganda amerikanismu, »demokracie nade vše«, jako všeléku proti všem neduhům a pod hesly svobody, křesťanské civilisace, nového uspořádání poměrů v Evropě začal znovu být propagován antikomunismus a politické tmářství. Stará imperialistická reakce vzala na sebe jiný háv, užila nových hesel. Tak se stalo, že západoněmecký člověk, jemuž po válce zbyla jen apatie k politice a který chtěl začít především dobře jíst, vydělávat, podnikat nebo alespoň slušně existovat, uvěřil slibům a potom i skutečnému zlepšení životních podmínek, kterého propaganda vždy využívala pro popularitu Adenauera, buržoasního státu a zřízení NSR jako důkazu o správnosti cesty, kterou tento stát jde. Tato propaganda byla však vždy spojena s hlásáním hesel o »obraně Západu proti rudému nebezpečí«, s rozvíjením protisovětských a protikomunistických nálad. Vytváření demokratických ilusí o NSR je jedním z důležitých rysů oficiálního tisku, rozhlasu, filmu a celé propagandy. Průměrný občan má mít dojem, že je účasten v rozhodování vlády tím, že volí, že, protože v zemi existuje parlament, je vše v pořádku s uplatňováním vůle lidu, a protože buržoasní politikové mluví (a také lžou), co chtějí, že v zemi je řád, kde má každý svoje možnosti.

Příznačná pro NSR je pestrost výběru v buržoasních politických stra-

nách, jakási fasáda demokracie, pod jejímž povrchem a jejímž jménem se v zemi uskutečňuje vláda finančního kapitálu.

Stranou reprezentující nejsilnější a nejreakčnější buržoasii je Křesťansko-demokratická unie (CDU, v Bavorsku CSU), strana kancléře Adenauera, hlavní síla vládní koalice nejdůsledněji prosazující americkou linii politiky. Rekrutuje své voliče i z části věřícího dělnictva, z rolnictva, maloburžoasie a buržoasní inteligence. Dostala při posledních volbách nejvíce hlasů a její posice jsou dodnes značné, přestože ustupují v poslední době vlivu sociální demokracie. Je to strana, v jejímž vedení mají nejsilnější posice vedoucí činitelé a zástupci nejdůležitějších koncernů a bank. Strana je placena a pracuje pro takové živly, jako je bankéř Pferdemenges, jako je zástupce ocelářského koncernu Schröder a jako je na místě ne posledním i velkoakcionář dr. Adenauer sám v zastoupení nejreakčnějšího západoněmeckého a amerického kapitálu. V Bundestagu sedí na příklad jako poslanci různých buržoasních stran 85 velkopodnikatelů a velkoobchodníků, 51 velkostatkářů a 85 vysokých úředníků a zamestnanců různých koncernů.

Vedení západoněmecké sociální demokracie (SPD) podporuje vládu v hlavních otázkách, jako je remilitarisace a protilidová opatření ve vnitřní politice, i když ve svých projevech a usneseních často vystupuje jako oponent vlády. Svým složením je to strana, kde hlavní část členstva tvoří dělníci a pracující vrstvy, maloburžoasie, část inteligence, úřednictva a státního aparátu. Vedení strany odmítá marxismus a masové akce lidu, spokojuje se akcemi v parlamentu a tím fakticky podporuje šíření ilusí o demokratickém charakteru NSR v řadách dělnické třídy. Pravicová část sociální demokracie vidí ve straně dobrý prostředek, jak kanalisovat odpor lidu proti vládě do řad této strany, kde slova a činy jsou si tak vzdáleny jako její revoluční minulost a dnešní oportunistická přítomnost. Zůstává však skutečností, že mnoho členů této strany a také nižších a středních funkcionářů nechápe svoji opozici jako demagogický trik, nýbrž jako výraz faktického nesouhlasu s vládní politikou. Tak se stává, že mnoho nižších orgánů strany, i nedávno proběhlé okresní konference se stavějí proti válečnému zákonodárství, proti pařížským dohodám, za jednání s NDR atd. To má přirozeně vliv i na postoj vedení strany, vede k nejednotnosti v postoji různých funkcionářů a složek sociální demokracie a je zároveň důkazem o reálnosti boje za navázání styků mezi sjednoceným dělnickým hnutím v NDR, za postupné sjednocování dělnického hnutí v celém Německu.

Názorová rozpolcenost strany v hlavních politických otázkách vynikla i na sjezdu SPD, který se konal 12. až 15. července 1956 v Mnichově. Zatím co celá řada okresních i krajských organizací (zvláště v Hesenu, Bayernu, Mittelrheinu a Dortmundu) žádala ve svých usneseních, aby sjezd zaujal nekompromisní stanovisko proti zavedení všeobecné branné povinnosti, aby jednoznačně odmítl »politiku síly«, aby se zahájilo jednání s NDR o sjednocení Německa a aby se sjezd a parlamentní frakce SPD chopily iniciativy v boji za tyto požadavky, v resoluci sjezdu, ovlivněné vedením, jsou tyto požadavky formulovány kompromisně a nejasně nebo jsou vypuštěny, jak je tomu s požadavkem boje za akční jednotu dělnické třídy.

Nebyla též dána odpověď na otázku, zda SPD zruší zákon o všeobecné branné povinnosti, vyhraje-li r. 1957 volby. Sjezd tak na jedné straně potvrdil růst levicových sil v SPD a na druhé straně oportunistickou taktiku vedení.

Třetí důležitou politickou stranou v zemi je Svobodná demokratická strana (FDP) vedená Thomasem Dehlerem. Tato strana reprezentuje především ty části buržoasie, které nejsou přímo zainteresovány na zbrojní výrobě a militarisaci hospodářství a mají spíše zájem na obchodu mezi Východem a Západem. V zahraniční politice více sází na hospodářskou expansi a nevidí ve válce prostředek, který by prospěl jejím zájmům. Roztržka strany s CDU a vládní politikou je výrazem odporu těchto vrstev k jednostranné americké orientaci Adenauerovy politiky. Oposice proti americké orientaci existuje téměř ve všech politických stranách a skupinách v zemi. Tak vývoj strany vysídlenců (BHE), představující několik milionů Němců, ukazuje na to, že revanšismus jako politický »tmel« po dlouhá léta hlásaný přestává již mít onu přitažlivost, že vysídlenci kladou požadavky na okamžité zlepšení svého sociálního postavení. Poměry těchto lidí jsou totiž daleko horší než existující průměr pracujících a z jejich řad se rekrutuje také největší procento nezaměstnaných. Proto vystoupil BHE z vládní koalice.

Kromě těchto stran existuje ještě celá řada jiných i zemských svazů a p., jako agrární Bavorská strana (BP), neofašistická Německá říšská strana (DRP). Celkem je v zemi na 30 různých politických stran.

V těchto složitých poměrech probíhá boj dělnické třídy a Komunistické strany proti militarisaci a válce, za akční jednotu dělnické třídy, za jednotné demokratické Německo. Buržoasie využívá nejen své existující politické moci v tomto boji, prostředku, které má ve státním aparátu, ale i hospodářské konjunktury, která přinesla i části dělnické třídy určité zlepšení životního postavení. Chce především udržet roztržičnost dělnické třídy a zamezit její politické akci jako jednotné politické síle. Snaha o fašisaci má k tomu dopomoci a má umožnit další cestu k zahraniční expansi. Proto bylo usilováno především o zákaz Komunistické strany Německa, je ostře vystupováno proti levým sociálním demokratům, funkcionářům odborů a p. Adenauerova skupina zavedla i v parlamentě skutečnou atmosféru strachu, donašečství a nátlaku. Bojí se toho, aby nové politické síly nenabýly vrchu a nezvrátily dnešní politický kurs. Souběžně s tím by CDU ráda prosadila takovou reformu volebního zákona, který by zaručil většinu pro CDU za všech okolností, i tehdy, když tuto faktickou většinu ztratí. Tato obava je zcela aktuální, protože roku 1957 mají být nové volby, situace se pro CDU příznivě nevyvíjí a roste vliv sociální demokracie. Chce proto co nejdříve zajistit právní a faktickou masovou základnu pro Bundeswehr na základě všeobecné branné povinnosti. Dnes má Adenauerova strana ještě tolik prostředků, aby to prosadila, a je třeba s tím počítat.

Příznačné pro západoněmecké poměry je, že politika militarisace a fašisace je velmi rafinovaně ideologicky zdůvodňována, skrývána pod »demokratickou« rouškou a zároveň využívá všech přežitků ve vědomí mas jako následku dlouholeté fašistické výchovy. Stará fašistická vý-

chova zapustila mezi lidmi dosti silné kořeny k tomu, aby na nich mohla začít znovu stavět nová protikomunistická propaganda po válce. Dnešní politické ovzduší a nálady vystihuje dobře výňatek z článku »Fašisté, antifašisté a obrana demokracie« ze západoněmeckého listu *Gesamtdeutsche Rundschau* z 10. února 1956: »Svaz boje proti nacismu, založený 30. ledna 1956 v Berlíně ze zástupců SPD, CDU a FDP, soustředil kolem sebe po dvou veřejných prohlášeních jen asi 200 lidí.« Tento svaz nemůže konkurovat nikterak se Svazem boje proti nelidskosti (neofašistická organizace v NSR — pozn. aut.) a s jeho finančními styky. Že takový protinacistický bojový svaz musí zůstat bez významu, není však známkou pro moc nacistických nebo skrytě nacistických bojových svazů a spolků. Není to symptom toho, že se vrací starý nacismus v staré formě. Otevřený, »čestně hlásaný« fašismus by proti sobě mobilisoval rozhodné síly, a co více, byl by i likvidován oficiálně z Bonnu, kdyby se hrozil stát příliš mocným. Vedoucí osobnosti v Bonnu takový nacismus nechťejí. Chtějí zakuklený fašismus, občansky »stydlivý« fašismus, polovičatý fašismus, který se ještě neodvažuje promyslit věci až do konce. Chtějí takový fašismus, který se sám nenazývá pravým jménem, který se otáčí kolem »křesťanských« rohů, fašismus, který se tváří demokraticky a který se hned potom vyhlašuje za antikomunismus, za vojenskou věrnost, jako »evropský« a »západní«. Bonnské politické klima je charakteristické láskou k sebeklamu. V něm znamená demokracie to, co pro buržoazii na sklonku 19. století znamenala »morálka«.

Takový fašismus je v západoněmeckých poměrech daleko nebezpečnější, protože reaguje na situaci takovou taktikou, která může mít za určitých okolností a podmínek úspěch. Přitom otevřený starý nacismus je ovšem otevřeně hlásan též a soustřeďuje kolem sebe ty živly, zvláště z bývalé hitlerovské armády, pro něž zůstal životním kredem.

To dokazuje, že militarizace je dnes prováděna v NSR daleko rafinovaněji než po první světové válce.

Pro ideologické ohlupování dělnické třídy za hospodářské konjunktury je příznačná t. zv. theorie »lidového kapitalismu«, hlásaná v různých formách v tisku, v rozhlase, ve vědecké práci, v ekonomii a v politice. Tato pavědecká theorie amerického původu, rozšiřovaná dnes ve všech kapitalistických zemích, využívá dočasných konjunkturálních zjevů k »vyvracení« marxismu a ve své podstatě není vlastně ničím jiným než ještě zvludarisovaným bernsteinismem přizpůsobeným novým podmínkám. Jednou z moderních a populárních knih v tomto směru je publikace prof. Schelského »Dělnická mládež včera a dnes« (Heidelberg), která se pokouší dát theorii lidového kapitalismu ekonomické oprávnění a otevřeně vyhlašuje zároveň její třídně ideologický cíl.

Kniha je propagována jako »geniální rozbor« na základě dlouholetého bádání »nového stavu v dělnické třídě«. Tvrdí, že pojem »dělník« ztrácí svůj třídní smysl a že vzniká nová mentalita mezi dělnickou mládeží, která odpovídá nové historické situaci. »V letech po první světové válce byla solidarita mezi dělnickou třídou dominantou, které se podřizoval mladý socialistický dělník v hrdém pocitu, že je jako proletář příslušníkem té třídy, která přivede lidstvo k poslednímu a nejvyššímu stupni, k beztřídní společnosti. Proto vystupoval proti buržoasní mládeži.« Dnes prý se situace změnila, a proto vše výše řečené, co charakterisovalo děl-

nickou mládež tenkrát, už neplatí nebo nemá platit. Třídní solidarita nemá již oprávnění, mizí, protože prý jí není již třeba. Zvýšila se životní úroveň, a proto se musí změnit i postoj k buržoasii. Rozdíly dříve existující se prý vyrovnávají, mladý dělník se chce »přiblížit« vyšším žebříčkům ve společnosti, vyrovnat se jim, a ne bojovat jako solidární součást své třídy. Industrialisace přináší prý takovou diferenciaci mezi dělníky, že mizí rozdíl mezi dělníky a úředníky a tím i psychologická přehrada k buržoasnímu světu. Mizí prý i sociální otázka a dochází k individualisaci dělníka, který se už nemusí cítit odpovědným vůči svým spolupracovníkům. Jde mu (nebo mu má jít) jen o něho samého, aby se »vyšvihl« výše, protože »dnešní konjunktura to dovoluje«. Tím se prý ztrácí oprávněnost revoluce a na místo toho nastupuje vůle k demokracickému, postupnému vylepšování dosavadního kapitalistického řádu. Podle této teorie není kapitalistický stát již nepřítelem dělníka, nýbrž jeho »přítelem« a »pomocníkem«. Tak prý vznikají nové typy dělnické mládeže, které se místo neužitečného politisování zajímají o sport, jazz. Ztrácí se prý definitivně nadšení pro vysoké ideály, pro socialismus a komunismus. Nakonec jako typ »dnešního mladého dělníka« (to jest takového dělníka, jakým by ho chtěli vidět výrobci a hlasatelé takových teorií) se vykresluje ideální tak zvaný swing-typ, který má rád nové filmy, americký jazz a sentimentální šlágry. Takový typ prý dnes převládá nebo by měl převládat mezi dělnickou mládeží.

Z této teorie vyniká jasně snaha odpolitizovat dělnické hnutí, zvláště mládež, otrávit ji páskovstvím a bezduchým amerikanismem, a tím ochromit odpor proti militarisaci a fašismu. Teorie se velmi blíží svým charakterem názorům některých pravicových sociálně demokratických vůdců, kteří odmítají marxismus, nahrazují jej t. zv. travaillismem (t. j. bernsteinismem nového typu), odmítají třídní boj a hlásají politické podřízení dělnické třídy buržoasii a věčný třídní smír. Takové teorie a jejich konkrétní formy v tiskové, rozhlasové a jiné propagandě se snaží ještě prohloubit značnou politickou netečnost mezi pracujícími, která je ohromným úsilím komunistické strany a pokrokových sil v západním Německu burcována, aby si pracující byli vědomi velkého nebezpečí, k jakému směřuje dnešní vývoj ve státě.

Částečným obrazem stavu nálad mezi západoněmeckou mládeží je provedený průzkum veřejného mínění mezi mladými nezaměstnanými. Z nich 52,6% mužů a 44,3% žen nedovedlo jmenovat žádný ideál, za který by stálo za to bojovat a o něj usilovat. Zbytek odpověděl takto:

	Mužů %	Žen %
Sport, jazz, umění	11,2	15,6
Nová Evropa, NATO	10,1	5,6
Svoboda a demokracie	7,6	2,2
Socialismus a marxismus	6,7	8,9
Povolání a práce	5,9	5,6
Křesťanství	5,9	17,8

Je to jistě obraz částečný a značně omezený, přesto však dokazuje, že buržoasní ideologie zapouští svoje kořeny, má vliv a nelze její působení podceňovat.

Jiný, typický americký způsob používaný vládnoucí třídou k otupení dělnického hnutí v západním Německu je velmi rozšířený systém prodeje na splátky. Je to umělé zvyšování kupní síly, kdy rozpor mezi klesající koupěschopností pracujících mas a mezi množstvím neprodaných a tím pro buržoasii plně nezhodnocených výrobků je umělým způsobem odsunován do budoucna. Tím se ovšem nezdravé hospodářské protiklady jen kumulují. Nebezpečí krise se sice oddaluje, ale zároveň připravuje v hlubší formě tím, že prodej funguje jedině za pomoci půjček, splátkami a úvěry. Motocykl, ledničku, televizor a p. je možno tak koupit, i když nejsou po ruce peníze. Platit je nutno dražší, ale ne ihned, nýbrž postupně, měsíčně. Pro podnikatele je tento systém nejen zdrojem zisků, ale též vážným politickým prostředkem působení na dělnickou třídu. Dělník, který se upsal půjčkám a který nechce ztratit zboží (neproplatí-li splátku, ztrácí zboží i to, co předtím zaplatil), je otrokem dluhů, je vázán na svůj výdělek, na zaměstnání a na zaměstnavatele. Odtud často pramení zmenšení jeho bojovnosti, nechť k riziku a p. Někdy se i stává, že dělníci nechtějí nebo se bojí manifestovat svoje přesvědčení na veřejných schůzích. Z toho je vidět, jaké ohromné a těžké úkoly má před sebou západoněmecké dělnické hnutí a Komunistická strana Německa.

Jako prostředek proti šíření mzdových stávek zavádějí podnikatelé takový systém mezd, který dovedně přidává na mzdách na politicky nejvhodnějších místech a do nekonečna zvětšuje různost výše výdělků v jednom závodě. Tím je sledován cíl paralyzovat nespokojenost a tříštit solidaritu dělnické třídy. Tak na př. v továrně trustu Mannesmann v Huckingen, kde je 5000 dělníků, existuje na 1000 rozdílných druhů mezd.

To vše jsou promyšlené prostředky, které odrážejí strach vládnoucích vrstev před růstem dělnické jednoty a před jejími akcemi. Přes to přese všechno se však propast mezi dělnickou třídou a buržoasií dále prohlubuje. Sama konjunktura přiosťruje jejich vzájemný vztah a vytvářejí se objektivní podmínky pro upevňování dělnického hnutí. Prodlužování pracovní doby až na 51 až 56 hodin týdně v některých odvětvích (strojírenství), hrubé metody odírání dělnictva a militarisace a fašisace, jakož i mezinárodní ovzduší sníženého napětí předznamenávají v západním Německu nové politické otřesy a aktivisaci demokratického a dělnického hnutí. To dokazuje i strach, jaký má vláda před Komunistickou stranou Německa, která i při své poměrně malé početnosti je nejzásadnějším bojovníkem za jednotu dělnické třídy, za její politické uvědomění, za mír a jednotné demokratické Německo a která již před svým zákazem pracovala téměř v ilegalitě. Přes to přese všechno má Komunistická strana Německa zvláště na závodech autoritu a bude i nadále rozvíjet svoji politickou, ideologickou a organizační činnost.

Boj proti komunismu je veden v západním Německu celým státním aparátem, plánovitě a na všech úsecích. Stát sám jménem nejreakčnější buržoasie je hlavním nositelem a organisátorem tohoto boje. Tu pro »demokratickou« NSR padají všechny fráze o svobodě, členové strany jsou terorizováni, zavíráni do žalářů a v nich i ubíjeni. V současné době je uvězněno v NSR tisíce komunistických funkcionářů a členů. Tento teror pak vyvrcholil organisovanými policejními akcemi po zákazu strany.

Vláda pro »potírání komunismu« zavedla dokonce zvláštní informační službu, kterou slouží každému podnikateli. Služba varuje před činností strany, obsahuje špiclovsky získané zprávy o jejich připravovaných akcích a snaží se »odhalovat« její taktiku. Tento Industrie-Warndienst s podtitulkem »Rudá služba pro boj proti hospodářsky škodlivé činnosti« vychází periodicky v Bonnu. 20. září 1955 psala služba o smyslu zákazu KSN: »Očekávaný zákaz KSN bude znamenat novou a pravděpodobně nebezpečnější fázi v ilegální provýchodní činnosti v západním Německu. Toto nebezpečí nelze podceňovat zvláště vzhledem k probíhající výstavbě německé armády a s tím souvisící zbrojní výrobě (!) ... Bylo by ilusí čekat od zákazu strany její rozbití. Skutečností je, že nyní mají komunisté v mnohých místních organizacích odborů a v podnicích důvěru a dobré postavení. Tak na př. na stranické konferenci ve Velbertu bylo shromážděno na 600 funkcionářů z odborů a závodů v celé oblasti Porurí.«

Warndienst obsahuje konkrétní pokyny k tomu, jak využívat jednotlivých zákonů proti činnosti členů strany, jak postupovat při zatýkání funkcionářů a agitátorů strany a pokyny pro spolupráci podnikatelů a policie. Shromáždí též »argumenty« proti Sovětskému svazu a lidovým demokraciím a vyzývá k hospodářské blokáde NDR. V čísle z ledna 1956 se hodnotí rok 1956 jako »rozhodující fáze v boji proti infiltrační práci v podnicích. Hlavní tíha tohoto boje připadne zaměstnavatelům a odborům (t. j. pravicovým funkcionářům odborů DGB — pozn. aut.), protože příslušná státní místa nebudou moci všude pomáhat«.

Citovaná místa z Warndienstu dokazují jasně plnou solidaritu Adenauerovy skupiny se zájmy zbrojního velkopřemyslu a militaristů a ukazují též, jakou překážku pro uskutečňování svých plánů vidí v činnosti Komunistické strany Německa.

Provedení zákaz Komunistické strany je vážnou ranou demokratickému a dělnickému hnutí v západním Německu. Ztížil značně komunistické straně její činnost tím, že uzákonil jakýkoliv teror proti členům a organizacím strany. Strana nemá ještě v zemi masovou základnu ani v dělnické třídě (při posledních volbách dostala 3,1% hlasu) a této skutečnosti využila vláda k zasazení tohoto úderu. Zákaz strany však nikterak neznamená přerušení nebo skončení její existence nebo činnosti. Strana bojuje dále a po její bok se postupně stavějí i ty složky různých politických stran a demokratických organizací, na které Adenauerova skupina útočí podobně jako na komunistickou stranu. Aktivisují se i funkcionáři odborů a pokroková inteligence. Nejuvědomělejší sociální demokrati začínají chápat nebezpečný smysl nových fašistických opatření státu a vládnoucí třídy. Oporu toto hnutí má a bude mít v prvním německém státu dělníků a rolníků, v Německé demokratické republice.

Síla strany vzrostla také tím, že po XX. sjezdu zrevidovala některé sektářské chyby minulosti a chyby ve své taktice. Vychází dnes z toho, že dělnické hnutí v zemi je velmi roztržité, že reakční síly mají ještě značné posice a že hlavním úkolem je dosáhnout postupného sjednocování sil dělnické třídy neúnavnou činností v jejich masách, živou ideologickou prací a bojem za aktivní spolupráci všech pokrokových organizací dělnické třídy.

Současný vývoj západního Německa dokazuje, že země stojí před

vážným rozcestím. Militarisace a fašisace, kterou se dala, dále zостří rozpory západoněmeckého imperialismu. Dochází k diferencování zájmů různých skupin buržoasie, jejíž jedna část projevuje zájem o mírové uspořádání vztahů s lidově demokratickými sousedy a o obchod s nimi. Tyto nové síly mají v západním Německu vzrůstající tendenci, což dokazuje, že osud a celková orientace západního Německa není ještě zdaleka rozhodnuta.

Cílem nejreakčnější buržoasie je co nejrychleji vybudovat novou armádu a na základě toho prosazovat dále svoje imperialistické požadavky. O tom, kterou cestou se západní Německo bude v budoucnu ubírat, nebudou rozhodovat jenom vnitřní síly v zemi, bude to i celková mezinárodní situace, postoj kapitalistických spojenců NSR a především síla a semknutost socialistických zemí a jejich politická, hospodářská a vojenská mohutnost.

Militarisaci západoněmeckého státu nelze podceňovat. Silný německý imperialismus se svými známými historickými vlastnostmi je a bude vždy nebezpečím pro bezpečnost sousedů a celé Evropy. Odhalovat toto nebezpečí je vážným politickým úkolem v naší armádě a prostředkem v boji proti pacifismu a nedoceňování významu naší lidové armády, její kvality a bojové pohotovosti.